יציאות השבת פרק ראשון שבת

לא מטמו אמר רבה בר בר חנה ר' יהושע היא דתנן [6]ר' אליעזר אומר האוכל אוכל ראשון ראשון ואוכל אוכל שני שני אוכל שלישי שלישי ר' יהושע אומר [7]האוכל אוכל ראשון ואוכל שני שני שלישי שני לקודש ואין שני לתרומה בחולין שנעשו על טהרת תרומה [8]אוכל אוכל ראשון ואוכל אוכל שני מ"ט גזרו ביה רבנן טומאה [9]דזימנין דאכיל אוכלין טמאין ושקיל משקין דתרומה ושדי לפומיה ופסיל להו שותה משקין טמאין מ"ט גזרו ביה רבנן טומאה דזימנין דשתה משקין טמאין ושקיל אוכלין דתרומה ושדי לפומיה ופסיל להו היינו הך מהו דתימא [10]) הא שביחי והא לא שביחי קמ"ל [11]והבא ראשו ורובו במים שאובין מ"ט גזרו ביה רבנן טומאה א"ר ביבי אמר רב אסי שבתחלה היו טובלין במי מערות מכונסין וסרוחין והיו נותנין עליהן [12]מים שאובין התחילו ועשאום קבע גזרו עליהם טומאה מאי קבע אמר אביי שהיו אומרים לא אלו מטהרין אלא אלו ואלו מטהרין אמר ליה רבא מאי נפקא מינה הא קא טבלי בהנך אלא אמר רבא שהיו אומרים לא אלו מטהרין אלא אלו מטהרין [13]וטהור שנפלו על ראשו ורובו שלשה לוגין מים שאובין מ"ט גזרו ביה רבנן טומאה דאי לא הא לא קיימא הא [14]וספר מ"ט גזרו ביה רבנן טומאה אמר רב משרשיא שבתחלה היו מצניעין את אוכלין דתרומה אצל ס"ת ואמרו האי קדש והאי קדש כיון דקחזו דקאתו לידי פסידא גזרו ביה רבנן טומאה [15]והידים מפני שהידים עסקניות הן תנא [16]אף ידים הבאות מחמת ספר פוסלות את התרומה משום דר' פרנך [17]דא"ר פרנך א"ר יוחנן [18]האוחז ס"ת ערום נקבר ערום ערום ס"ד אלא א"ר זירא ערום בלא מצות בלא מצות ס"ד אלא אימא ערום בלא אותה מצוה הי גזור ברישא אילימא הא גזור ברישא כיון

מייתי ברייתא דקתני בהדיא תרומה וא"ת ומאי אריא ידים הבאות מחמת ספר משום דר' פרנך אפילו מחמת כל פסולי תרומה נמי כדתנן במסכת ידים (פ"ג משנה ב) כל הפוסל את התרומה מטמא את הידים להיות שניות [19]וי"ל דהיינו דווקא לקדש דומיא דיד דמטמא את חברתה שאינו אלא לקדש כדמוכח בחגיגה (דף כד:) ופ"ב דחולין (דף לד: ושם) דקאמר מלינו שני עושה שני על ידי משקין הוי מלי נמי למימר דמלינו דע"י ספר שני עושה שני ושמא כשראה שלא קבל רבי אליעזר תשובתו במשקין חזר והשיב לו מכתבי הקדש[20]:

תנא אף הידים כו'. וא"ת הא דתנן (ידים פ"ג מ"ב) יד מטמא תרומה אם לא שמלינו לו כו' ת"ל מלינו כתבי קודש כו' ת"ל אין דנין דברי

ד"ר יהושע אומרו לו כו' ת"ל מלינו כתבי קודש כו' ת"ל אין דנין דברי סופרים מד"ת ולא מד"ס ע"ש והשתא היכי מייתי ראיה מכתבי קודש שהן שני ומטמאות ידים אף לתרומה ליד הלא מטמא תכיראה רק לקודש וי"ל דאינו מושב רק להשיב על סברתם שאמרו דאין שני עושה שני ועיד גראה לפרש דהכיא דכתבי קודש היינו דווקא לקודש ולאו היינו גזירה דהכא דידים הבאות מחמת ספר דר' פרנך ומה שמקשה וכי לית להו לרבנן האוכל אוכל שני שני כיון דאין דנין דברי סופרים מד"ת ולא מד"ס גראה היכא דאיכא עשמא אית להו לרבנן שני עושה שני [21]כגזירה הבאות מחמת ספר משום דר' פרנך והאוכל אוכל שני כדמפרש כאן דזימנין דאכיל אוכלין טמאים ושדי משקין דתרומה לפומיה (ת"י):

אף הידים הבאות מחמת ספר. מדקתני אף משמע דעל הספר גזרו תחלה ואח"כ על הידים הבאות מחמת ספר וכיון דסתם ידים לנסוף גזרו כדאמר לקמן מ"כ ידים הבאות מחמת ספר בו ביום גזרו דהא אין גזירה דסתם ידים גזרו עליהם וא"כ הוה עפי מי"ח דבר ואם נאמר דעל הידים הבאות מחמת ספר לא נאותו פרק גזרו אלא מקודם לכן הוה אתי שפיר אך לשון אף לא משמע כן ועוד לא יתכן שגזרו על הידים ועדיין ספר עצמו לא היה פוסל את התרומה:

האוחז ספר תורה ערום. קשה משמע דאלו דווקא ספר תורה דהא כל כתבי הקדש תנן במסכת ידים[22] שמטמאין את הידים: **בלא** אותה מצוה. אם אוחזו ללמוד בו אין לו שכר של אותו לימוד ואם בשביל לגוללו אינו מקבל שכר על הגלילה: כיון

רבי יהושע אומר האוכל אוכל ראשון ושני שני. כפ"ב דחולין (דף לד. ושם) מפרש טעמא משום דמלינו שני עושה שני על ידי משקין וא"ת מאי צריך התם להאי טעמא נימא דלהכי שני עושה שני דמפרש בסמוך בגמרא משום דזימנין דאכל אוכלין טמאין ושדי משקין דתרומה כו' וי"ל משום גזירה דתרומה אין לנו לעשות אוכל שני שני אם לא שמלינו מה משום דדמי לאוכל ואיטלולא: **זמנין** דאכיל אוכלין טמאין בו'. אומר ר"ת דפסול גייה הגזכרת בכל מקום דאמרי' (בעירובין פ"ח דף פב: ושם) ותני מליה לפסול את הגייה דהיינו שיעור שני בילים ולמ"ד בילה ומחלה לאו היינו גזירה דהכא דמהך טעמא דהכא אפילו כבילה פסול אלא פסול גויה גזירה קדמוניות היתה וגזרו שלא יהיו כאים לטעות ולומר כמו שמותר לאכול תרומה אחר אוכלים טמאין אע"פ שנוגע התרומה באוכלין טמאין שנמעיו כך מותר להגיע תרומה לאוכלין טמאין מבחוץ ולכך גזרו דהאוכל אוכלין טמאים כאלי פרס שיהא גופו נפסל מלאכול בתרומה אבל [23]ע"י מגע לא גזרו ודוקא כאלי פרס אבל כבילה ליכא למטעי שנשאר בין השיניים ומחסר קודש שיגיע למעיו וכיון דאפקי מכבילה אוקמי אחלי פרס אבל גזירה דהכא גזרו שיפסול אף למגע ואף בכבילה משום טעמא דמפרש [24]) מדע דגזירה קדמוניות היתה דכיומא כפ' בתרא (דף פ: ושם) ס"ד למימר דפסול גויה דאוריתא וכי"מ דבר היו כולם בקיאים ואיך היו טועים לומר דהיא דאוריתא דא"כ מאי דתרומה ושדי לפומיה ופסיל להו.

ושקיל משקין דתרומה ושדי לפומיה ופסיל להו.

ואע"ג דמשקים אחלה הוי כדאמר (פרה פ"ח משנה ז) כל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות אחלה הכא דקאמר ופסיל להו משום דאכלי קודש י"ח דבר לא גזרו להיות משקין אחלה כמו שאפרש:

תנא אף הידים הבאות מחמת ספר. והא דלא מייתי מתני' דמסכת ידים (פ"ג מ"ה) כל כתבי הקדש מטמאין את הידים משום דמלינו למימר דה"מ לקדש להכי מייתי ברייתא דקתני בהדיא תרומה וא"ת ומאי אריא ידים הבאות מחמת ספר משום דר' פרנך אפילו מחמת כל פסולי תרומה נמי כדתנן במסכת ידים (פ"ג משנה ב) כל הפוסל את התרומה מטמא את הידים להיות שניות [25]וי"ל דהיינו דווקא לקדש דומיא דיד דמטמא את חברתה שאינו אלא לקדש כדמוכח בחגיגה (דף כד:) ופ"ב דחולין (דף לד: ושם) דקאמר מלינו שני עושה שני על ידי משקין הוי מלי נמי למימר דמלינו דע"י ספר שני עושה שני ושמא כשראה שלא קבל רבי אליעזר תשובתו במשקין חזר והשיב לו מכתבי הקדש[26]:

תנא אף הידים כו'. וא"ת הא דתנן (ידים פ"ג מ"ב) יד מטמא תרומה אם לא שמלינו לו כו' ת"ל מלינו כתבי קודש כו' ת"ל אין דנין דברי

ד"ר יהושע אומרו לו כו' ת"ל מלינו כתבי קודש כו' ת"ל אין דנין דברי סופרים מד"ת ולא מד"ס ע"ש והשתא היכי מייתי ראיה מכתבי קודש שהן שני ומטמאות ידים אף לתרומה ליד הלא מטמא תכיראה רק לקודש וי"ל דאינו מושב רק להשיב על סברתם שאמרו דאין שני עושה שני ועיד גראה לפרש דהכיא דכתבי קודש היינו דווקא לקודש ולאו היינו גזירה דהכא דידים הבאות מחמת ספר דר' פרנך ומה שמקשה וכי לית להו לרבנן האוכל אוכל שני שני כיון דאין דנין דברי סופרים מד"ת ולא מד"ס גראה היכא דאיכא עשמא אית להו לרבנן שני עושה שני [27]כגזירה הבאות מחמת ספר משום דר' פרנך והאוכל אוכל שני כדמפרש כאן דזימנין דאכיל אוכלין טמאים ושדי משקין דתרומה לפומיה (ת"י):

אף הידים הבאות מחמת ספר. מדקתני אף משמע דעל הספר גזרו תחלה ואח"כ על הידים הבאות מחמת ספר וכיון דסתם ידים לנסוף גזרו כדאמר לקמן מ"כ ידים הבאות מחמת ספר בו ביום גזרו דהא אין גזירה דסתם ידים גזרו עליהם וא"כ הוה עפי מי"ח דבר ואם נאמר דעל הידים הבאות מחמת ספר לא נאותו פרק גזרו אלא מקודם לכן הוה אתי שפיר אך לשון אף לא משמע כן ועוד לא יתכן שגזרו על הידים ועדיין ספר עצמו לא היה פוסל את התרומה:

האוחז ספר תורה ערום. קשה משמע דאלו דווקא ספר תורה דהא כל כתבי הקדש תנן במסכת ידים[28] שמטמאין את הידים: **בלא** אותה מצוה. אם אוחזו ללמוד בו אין לו שכר של אותו לימוד ואם בשביל לגוללו אינו מקבל שכר על הגלילה: כיון

מסורת הש"ס

6) סוטה ל. חולין לג: ערכין ס"ב מ"ב, ג) [עי' תוס' חולין לג: ד"ה האוכל], ג) [ל"ל ג' לגיון מים וכו' כן ג' הרא"ש כסוף מס' זבחים ועי' תוי"ט שם ויקו היא גירסת תוס' בגיטין טו. ד"ה והכא כר' ע"ש וכן משמע גירסת תוס' לעיל יג: ד"ה ומיהו וכ"ב תוס' ב"ב סו. כד"ה מכלל], ד) מקוואות פ"ג [מ"ד] גיטין טז., פופרים פ"ג [הלכה עז], ה) דף לג:], ו) [ויקרא עז], ז) [בס"ד: ומתקלה לאוכלין], ח) רש"ל, ט) מכלל שיר לע"ב, י) ס"ל הא גמי פמוך לגעילה תנא התרומה, רש"ל, ל) ר"מ מ"ו, מ) אבל למנגע פל"ב, נ) [ועי' תוס' חגיגה כד: ד"ה דתנן וכו'], ס) מדיס כל"ב, ע) [פ"ג מ"ס],

גליון הש"ס

תוס' ד"ה תנא אף הידים וכו' ריל דהיינו דוקא לקדש וכו'. עי' פסחים יט ע"ב תוס' ד"ה שלין טומאת ידים: תוס' ד"ה האוחז ב"ת וכו' שמטמאין את הידים. עי' מגילה ז ע"ב כרש"י ד"ה אינה מטמאה. ועי' תוס' מנחות ח ע"ב ד"ה לא על הלות כמו"ל:

מוסף רש"י

ר"א אמר כו' אוכל שני שני. נעשה נטו שני להיות מנעו שליש, והאוכל אוכל שלישי שלישי. ולקמיה מפרש טעמא דר"מ דעשו אוכל כמאכל, דחיקא שאוכל אלי פרס, שאינו שייר אוכלין טמאים לפסול את הגייה ברביעית. (בבא ראשו ורובו במים שאובין). וטהור שנפלו על ראשו ועל רובו ג' לוגין מים שאובין. פוסלו בתרומה [נ"א: פוסל התרומה]. מי' לולי שאמר כי בטהור טימאהו לא עמדה בטמא שלא טיהרוהו. גזרו על הספר. מפני שהיו מצניעין אוכלין של תרומה נבי הספרים. והיו העכברים באין על האוכלין ומפסידין הספרים. ידים מפני שהן עסקניות. חיישינן דילמא נגעו בטומאה הלכך גזרו בהו טומאה.

עין משפט נר מצוה

קה א ב מי' פ"מ מהל' שאר אבות הטומאות הלכה י:
קו ג מי' שם פ"ט הלכה ח:
קז ד שם הלכה ה:
קח ה ו מי' שם ופ"מ הלכה ח:
קט ז מי' פ"י מהלכי ס"מ הלכה ו ושור ופו"מ תרי"מ סימן קמז סעיף ח ושור ס"מ יו"ד סימן רפב סעיף ד:

תוס' ישנים

א) ד"מ למימר דס"ל משקין דמטמאי מטמו:
ב) וי"ל מ"ל מפרש דפסול גויה כיינו נויה דהכא ולא גזרו אכבילה לפי שאין אדם נמאס לטמות עד שיאכל אלי פרס ומשקין טמאים שאינן רביעית משום דמדאורי' לא מטמו אחרים אלא ברביעית כפירי"ש:

רבינו חננאל

אליבא דר' יהושע. האוכל אחתם שני הוא ופוסל את התרומה. דתנן בטהרות פרק ב' ר' יהושע אומר האוכל אוכל ראשון ואוכל שני. שני. והשתחה משקין טמאים אילו כולם פוסלין גופו של אדם, כדתנן במעילה פרק ד' כל האוכלין מצטרפין לפסול את הגייה בבחצי פרס, פירוש אוכלין טמאים, וכל המשקים, פירוש הטמאין מצטרפין לפסול את הגייה ברביעית. (ובבא ראשו ורובו במים שאובין). וטהור שנפלו על ראשו ועל רובו ג' לוגין מים שאובין. פוסלו בתרומה [נ"א: פוסל התרומה]. מי' לולי שאמר כי בטהור טימאהו לא עמדה בטמא שלא טיהרוהו. גזרו על הספר. מפני שהיו מצניעין אוכלין של תרומה נבי הספרים. והיו העכברים באין על האוכלין ומפסידין הספרים. ידים מפני שהן עסקניות. חיישינן דילמא נגעו בטומאה הלכך גזרו בהו טומאה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com